

Història dels rals.
Projecte realitzat a 3r de Primària: Gaudí.
Curs 2002-2003.

1. El context

A la classe de Les Bruixes i Els Bruixots hi ha 27 nens i nenes.. La primera decisió col·lectiva que prenem és el nom de la classe. Aquest nom afavoreix la identificació i el sentit de pertinença al grup-classe de cadascú. Per això, el moment de decisió del nom és molt important: els nens saben que cal vetllar perquè el nom sigui del gust de tothom i que tothom s'hi pugui sentir còmode i reconèixer, com a mínim, durant un curs. A més, en funció de l'edat, dels interessos i necessitats del grup, del nom de la classe se'n pot derivar un treball d'aula més o menys extens. En aquest cas, decidim que el nom no coincideixi amb el tema del projecte, ja que li volem donar un caire més de treball creatiu, imaginatiu i de fantasia.

El grup, doncs, està avesat a prendre decisions des de principis de curs, tenint present que aquestes afectaran la col·lectivitat i tots se'n faran responsables i s'hi sentiran compromesos. I això cada any.

A l'aula hi ha 13 nenes i 14 nens, dels quals 3 tenen una Adaptació Curricular Individualitzada. Val la pena remarcar que l'atenció a la diversitat de tot l'alumnat es veu afavorida per la manera d'organitzar i gestionar el currículum que tenim a l'escola. Propostes interessants, significatives, complexes, funcionals faciliten que tots i cadascun dels alumnes s'hi puguin apropar a partir de les seves característiques; que el pensament, la mirada i la veu de tots sigui imprescindible per tirar endavant els reptes o per superar les dificultats que el grup-classe presenta en cada moment.

Les Bruixes i Els Bruixots, doncs, conformen una comunitat d'aprenentatge a l'aula que necessita discutir, opinar, escoltar, empatitzar, argumentar, esforçar-se, desanimar-se i tirar endavant, comprometre's. I això passa cada any i durant tot el curs: des de la gestió pròpia de l'aula (com distribuïm el mobiliari, quins càrrecs fem, com adaptem l'horari setmanal a les necessitats del grup, com buidem els continguts previstos per aquell curs escolar i com els anem desenvolupant, etc.) fins al treball de Tallers, Racons i Projectes, passant pels moments de Treball d'Aula que vagin sorgint.

Les dinàmiques i les relacions que s'estableixen a l'aula vénen condicionades per les característiques dels nens i nenes però també per com treballem. Per tirar endavant un projecte, per exemple, cal compartir moltes idees, neguits, interessos, estratègies, habilitats; ens cal posar-nos d'acord i, per tant, discutir, contrarestar punts de vista, entendre què diu l'altre per avançar en les pròpies opinions. I,

sobretot, hem de ser conscients que tots som imprescindibles, que totes les nostres aportacions tenen valor; i ens exigim aquesta implicació i consideració, de manera que les discussions a l'aula, que són moltes, ens suposin un pas més en el nostre procés d'aprenentatge.

2. El projecte

El moment de tria del projecte de curs, per tant, és molt important. La classe de Les Bruixes i els Bruixots explicita les característiques que ha de tenir el projecte: que sigui un tema interessant que no hagin fet mai, que sigui difícil però no impossible, que hi puguem aprendre continguts de diverses àrees, que puguem fer sortides per recollir informació, que puguem demanar a algú que ens vingui a fer una xerrada com a expert.

Escollim Antoni Gaudí com a projecte de treball. Després de veure què en sabem i què voldríem saber sobre Gaudí, proposem vertebrar el nostre treball a partir de tres eixos: la vida, l'època i l'obra. Ens fem preguntes com per què va construir els edificis que va fer (ho va decidir ell? Li va demanar algú? Per què eren tan "diferents"? Només ell construïa així?). Volem saber en quina època va viure (d'entrada ens sembla molt llunyana); i ens preguntem si nosaltres tenim familiars coetanis a ell. Surt el dubte: Gaudí ja era famós, quan vivia? Era ric? Tothom el reconeixia pel carrer? Ens demanem com va aprendre a fer d'arquitecte, si li agradava, en quins moments del procés de construcció d'un edifici intervenia ell; són molt diferents, els arquitectes actuals? Treballen igual? En definitiva, es tracta d'entendre una realitat llunyana per acabar-nos entenent millor a nosaltres mateixos. Reflexionar sobre el passat i el present; les causes i les conseqüències dels processos històrics, socials, culturals, econòmics; analitzar ambdós moments i comparar-ne els trets diferencials.

Una dificultat important a l'hora de decidir com organitzem la feina és que intuïm que la nostra recerca no té un fil conductor estrictament cronològic. Per això, durant tot aquest procés, el dossier personal de cada nen es va ampliant amb materials propis o col·lectius i amb textos individuals o de grup que resumeixen o recullen informacions diverses. Per exemple, una nena va assistir amb la seva mare a

una conferència que es feia sobre Antoni Gaudí en una entitat associativa del poble, en va prendre apunts i després ens ho va explicar. O el cas d'una altra nena que ens va portar el full informatiu d'una jornada amb actes sobre el modernisme que s'havia organitzat a Sitges. Donada la possible dispersió que pot suposar la diversitat de temes tractats simultàniament, de tant en tant ens aturem i refem el procés seguit fins al moment; de vegades tots junts i de forma oral, de vegades per escrit, individualment.

Les primeres consultes del material que anem aportant a l'aula (llibres, enciclopèdies, CDs, pàgines web, etc.) ens serveixen per iniciar la biografia del personatge i per decidir quines visites volem fer al llarg del curs: la colònia Güell, la Pedrera, la casa Batlló, el Parc Güell, la Sagrada Família i alguns espais modernista de la nostra comarca. En aquest moment dediquem algunes sessions a calcular el pressupost de cada sortida (autocar, entrada a la Sagrada Família, etc) per preveure quines visites podrem realitzar sense sortir-nos del pressupost.

I decidim fer diversos agrupaments i deixar-nos un cert temps per fer recerca d'informació, cadascú sobre un o més temes d'interès pel projecte. Així, durant unes quantes setmanes, els nens i nenes llegeixen, consulten a internet, veuen vídeos, recullen informacions, dades o comentaris que els han sortit a casa amb les seves famílies, etc. A la vegada, continuem la recerca d'informació i comencem a preparar la visita a la Colònia Güell. Abans d'anar-hi, tots mirem un CD sobre la colònia que ens acosta per primera vegada a la vida dels treballadors de les colònies tèxtils de l'època. Veiem fotografies reals on apareixen nens i nenes vestits de manera diferent a la nostra. Comentem, per exemple, informacions sobre com era l'escolarització, com eren els pobles (aquí decidim que algú s'ha d'encarregar de buscar informació sobre Sant Pere de Ribes i Barcelona), la indumentària (surten el tema del negre com a senyal de dol).

La visita a Santa Coloma de Cervelló és una font riquíssima de vivències i informacions. L'equip de guies adapta les seves explicacions a les nostres necessitats; fem fotografies de tots els racons; passegem per tot el poble i fins i tot ens deixen visitar una fàbrica que actualment està en funcionament i que conserva l'estructura original; ens prenem un moment per poder dibuixar i fer esquemes de diferents detalls de la cripta, per dins i per fora. Una primera conclusió confirma el que ja pensàvem: La colònia, l'església inacabada amb la cripta, la història de la família Güell i la seva relació amb Gaudí, etc. reflecteixen un entramat de relacions que estan en l'origen i configuren el desenvolupament de la seva obra, vida i el moment en què va viure.

Arriba Nadal i agafem el compromís d'aprofitar les vacances per parlar amb familiars. Farem un arbre genealògic que reflecteixi el nom i cognoms, la data de naixement i mort, si s'escau, i l'origen de germans, pares, oncles, avis, besavis, rebesavis... fins on puguem arribar.

En tornar de les vacances, preparam una petita exposició dels arbres genealògics (passar a net, situar en mapes els indrets d'on provenen els nostres familiars, etc.).

I, paral·lelament, reprenem les vivències de la visita a la Colònia Güell.

3. La història dels rals

Un grup llegeix en un llibre sobre les colònies tèxtils que els treballadors cobraven 20 rals per setmana treballada, i que treballaven de dilluns a dissabte. Ho comenten i veiem que no sabem què són els rals. Per això un altre grup queda encarregat d'investigar-ho. A partir d'aquí dediquem un temps ampli a treballar la vida a les colònies tèxtils. Aquest coneixement es complementa amb altres aportacions d'alguns familiars (avis i àvies) sobre com vivien ells quan eren petits.

5. Altres connexions

Paral·lelament, anem preparant les properes visites a la Pedrera, la casa Batlló, el

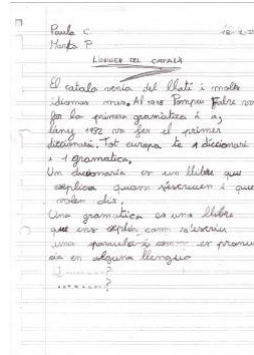

Parc Güell i la Sagrada Família.

Per la visita al Parc Güell ens cal fer un treball previ sobre plànols, ja que allà a cada grup s'orientarà a partir del que hem aconseguit per internet. Abans d'anar-hi (ningú hi havia estat abans) ens l'imaginem a partir de les dades que ens dona el plànol i de les imatges i el que llegim en diferents webs. De vegades el treball és més intens en la preparació, de vegades en la devolució de la visita. En el cas de la casa Batlló, cadascú va imaginar, descriure en un text, dibuixar i realitzar amb caixes de cartró i altres materials una casa "a l'estil" de la casa Batlló.

Aquí tenim el complement sobre la informació de l'època: la burgesia catalana de la Barcelona de l'època. Coneixem com vivien, la indumentària, els habitatges, les professions (les dones no treballaven i els nens tampoc), els vehicles que usaven. Van creixent els elements que ens serveixen per comparar i completar la visió de la societat de l'època. A més, descobrim que s'escrivia en català, però de manera diferent a la nostra. Per això un grup s'encarrega de buscar informació i materials (llibres de principis de segle) sobre com s'escrivia en català abans i després de la reforma fabriana, qui era Pompeu Fabra, etc.

De tant en tant anem explicitant el procés: recordem l'índex, què volíem saber, què hem fet fins ara, què ja no ens interessa tant o què considerem prioritari. Desestimem algunes idees: per exemple, seguint els criteris que presideixen l'estètica modernista i gaudiniana, com dissenyaríem nosaltres ara una paperera, un cotxe, un fanal, la biblioteca municipal...

Arriba un moment en què ens interessa aprofundir sobre la professió de Gaudí. De les diferents visites i altres fonts d'informació, ens hem anat fent una imatge del Gaudí arquitecte. Des dels seus orígens humils fins a la seva prolífica obra, donada la magnitud de cada construcció. Per això ens posem en contacte per correu electrònic amb en Miquel Mas, un arquitecte de Vilanova i la Geltrú que s'avé a passar un matí amb nosaltres i compartir la seva feina.

Preparem la visita i decidim explicar-li el projecte que estem realitzant. Acordem, però, que aprofitarem la seva estada per aprendre, sobretot, tant com puguem sobre la professió i ens allunyarem de Gaudí. En Miquel ens mostra des d'estris antics per dissenyar, ens parla dels que nosaltres tenim al nostre abast i ens ensenya el seu ordinador portàtil amb els programes en 3D que li serveixen per visualitzar les obres acabades.

Aquesta visita ens provoca l'interès per dissenyar i construir maquetes nosaltres mateixos, seguint algunes de les seves indicacions. Afegim, doncs, un altre camp obert de treball: construirem un poble. Comencem posant-nos d'acord sobre els edificis que hi haurà, seguint el que tenim a Sant Pere de Ribes en l'actualitat. Al llarg del curs, al racó d'arquitectura alguns nens han practicat fent rectes paral·leles i perpendiculars. Altres han iniciat un treball d'escala i de proporcionalitat. Necessitem que ho comparteixin amb tot el grup per tal d'unificar criteris i tenir recursos per la construcció. Individualment o per parelles, dissenyen i construeixen la seva part del poble de tots.

6. Acabem el projecte

S'acosta el final de curs i veiem que el treball al voltant d'informacions i experiències s'ha anat teixint considerablement. Ens costa decidir com organitzem tota aquesta informació. Per això decidim que el dossier de cadascú recollirà els escrits, fotos, dibuixos, textos de càlcul, mapes, resums, reflexions, etc. De manera cronològica. Però que per compartir amb els altres (companys d'altres cursos, família, amics) ens interessa alguna altra fórmula que no sigui tan lineal. D'una extensa conversa molt controvertida sorgeix la idea de plasmar els que hem après en forma de web. Pensem que el llenguatge d'internet facilita reflectir les connexions i passejar lliurement seguint el criteri i l'interès de cadascú. Demanem al Manel Garcés, informàtic, pare de l'escola, que ens orienti sobre el tema. Amb ell aprenem a escanejar fotos i textos, a reduir i ampliar documents, a importar d'internet, crear hipervincles, etc.

Decidim que no tenim temps per passar a l'ordinador tot el que hem treballat, així que a partir d'un índex seleccionem les informacions o les experiències que més ens interessa compartir amb els altres. Els procés d'elaboració de la web, que penjarem a la de l'escola, és llarg i costós. Finalment, però, ens en sortim i acabem el curs satisfets.